

МОРАМЕ ДА РАЗМИСЛУВАМЕ ЗА АЛТЕРНАТИВНИ ЕНЕРГЕНСИ ДОКОЛКУ СТРУЈАТА НИ СТАНЕ НЕДОСТАПНА?!

Соочени сме со реалноста - ЕСМ дефинитивно се приватизира, а електричната енергија станува прескап енергенс. Релевантен факт е и глобалната енергетска криза, така што подобро е да се размислува пошироко и да се согледаат можностите за алтернативи, на кои досегашната енергетска политика во државата воопшто не се осврнуваше!

"Познато е дека Македонија нема доволно енергенси, но немаат и други држави. Не е прашање дали имаме или немаме енергенси, туку како ги користиме оние кои ги имаме. Во делот на јагленот, 80 отсто од електричната енергија се добива од него, но факт е дека за десет до петнаесет години ќе го немаме. Прашање е дали тој сега најрационално се користи, имајќи предвид дека би можело во подоцнежниот период поквалитетно да се искористи. Ќе спомнеме дека во делот на хидроенергијата таа се користи околу дваесет отсто. Ние како држава можеме да направиме ред од хидроцентрали по течението на Вардар, тоа е голем проект за кој веќе долго време се зборува и за кој е потребен долг период за да се реализира. Што се однесува до нафтата како енергенс, нај-

добро е таа да се користи во делот на петрохемијата, бидејќи така преработена не е голем еколошки загадувач, како што сега од рафинеријата за нафта добиваме мазут кој, пак, создава 'стаклена градина'. Што помалку нафта, тоа подобро за нас", вели Слободан Софески од Здружението на енергетика, црна и обоена металургија при Стопанска комора на Македонија.

Според него, повеќето проблеми се резултат на лошата стратегија за енергетика.

"Досегашната водена политика забораваше на природниот гас како на енергенс, заборавајќи дека тој е исплатлив за поширока упо-

СЛОБОДАН СОФЕСКИ

ПОГРЕШНО ВОДЕНИТЕ НÈ ДОВЕДАТ ДО ЕНЕРГ

ЌЕ УЧЕСТВУВАМЕ ЛИ ВО ГРАДЕЊЕТО НА НУКЛЕАРКАТА "БЕЛЕНЕ"?

За енергетичарите, познавачи на состојбите, нуклеарната енергија е таа која долгорочно би можела да ја спаси нашата држава од енергетска криза.

Покрај многуте контроверзи во јавноста и реакциите од страна на екологите, експертите, енергетичарите оценуваат дека и ние како држава би требало да се вклучиме во изградбата на нуклеарната централа кај подунавското пристаниште Белене во Република Бугарија. Со ова, велат тие, ни се нуди можност да инвестираме во проект со чија реализација во голем дел би се решил недостатокот од електрична енергија во земјава, кој се очекува по 2010 година.

Инвестирањето во нуклеарката ќе ги намали потребите од електрична енергија на Македонија, со оглед на тоа дека РЕК "Битола", кој произведува 70 отсто од електричната енергија која годишно ја троши државата, нема уште многу долг живот.

Ако мегават инсталирана моќност чини милион евра, а ние како држава учествуваме со 300 милиони евра (кои можат да се набават од Светска банка), годишно на користење би имале 2,4 гигаватчасови или вкупно 30 отсто од потрошувачката во Македонија. Со тоа би се покрила потребата од увоз на електрична енергија и би се решил проблемот за наредните педесеттина години.

Пишува:
Рената МАТЕВСКА

Досега воопшто не се водеше политика на потрошувачот, не се размислуваше за користење на други енергенси покрај електричната енергија. Затоа сме дојдени до оваа непогодна ситуација која ќе стане уште полоша со приватизацијата на ЕСМ и поскапувањето на електричната енергија. Експертите посочуваат дека проблемите би се надминале ако се направи прераспределба на енергенсите.

СВЕТОТ МОРА ДА ГИ ПРОМЕНИ ЕНЕРГЕТСКИТЕ НАВИКИ

Меѓународната агенција за енергетика во најновите "Светски енергетски прогнози" објави:

"Светот мора да ги промени енергетските навики, зашто во спротивно ќе се соочи со загушливото испарување, неконтролиран раст на побарувачка на нафта и сè поголема зависност од нестабилниот Блиски Исток".

Според IEA, побарувачката на енергија и емисијата на гасовите од стакленици нагло ќе порасне за повеќе од 50 отсто во периодот до 2030 година, доколку потрошувачката не ја контролираат потрошувачите. IEA предупреди дека таков развој на настаните ќе го спречи протоколот од Кјото, чија цел е намалување на емисијата на гасовите од стакленици до 2008 година, односно до 2012 година за 5 отсто под нивото забележано во 1990 година.

За да одржат чекор со наглиот пораст на побарувачката во следните 25 години, Саудиска Арабија и нејзините соседи годишно мора да вложат 56 милијарди долари во постројки на нафта и рафинерии, зашто во спротивно

ГАСИФИКАЦИЈАТА Е ИНВЕСТИЦИЈА КОЈА Е НЕОПХОДНА ДА СЕ ИЗГРАДИ И ДА СЕ ПРИМЕНИ

ОПМ РЕАГИРААТ ЗА ТАРИФНИОТ СИСТЕМ ЗА ПРОДАЖБА НА ЕЛЕКТРИЧНАТА ЕНЕРГИЈА

Тарифниот систем за продажба на електрична енергија содржи многубројни елементи, односи и релации за пазарно стопанисување во електроенергетскиот сектор и од тој аспект може да претставува платформа за уредување на правилата во оваа проблематика, но за да биде прифатен и аплициран потребно е многу повеќе да се анализираат, уредат и да се образложат повеќето содржини искажани во него.

Најнапред треба добро да се образложи воведувањето на три сезони, меѓу другото, и од аспект на покривањето на трошоците за нови струјомери со тие сезони.

Со пристапувањето кон електроенергетскиот систем на државата, за што граѓаните добиле електроенергетска согласност од компанијата која стопанисува со него, еднаш засекогаш ги платиле трошоците за истото и секаква промена на струјомерите треба да падне на товар на таа компанија, а никако

да биде дополнителен трошок за населението. Затоа, пред да се утврди оваа одредба и да се пушти во употреба новиот тарифен систем, треба јасно да се утврдат овие одредби и соодветно да се поднесуваат.

Исто така, за граѓаните се многу важни и големините на блоковите. Се смета дека првиот блок треба да биде 300 киловат часови, вториот до 600 киловат часови, а третиот повеќе од 600 киловат часови. Ова е од причини што за најнужни потреби треба да се има предвид дека е неопходно да се користат сијалици, бојлер (голем и мал), електричен шпорет и фрижидер, кои месечно трошат повеќе од предвидените во предлогот на тарифниот систем.

Во вториот блок треба да се смета и користење на греалници и почесто користење на другите електрични апарати. И односите за сезоните треба да се преиспитаат. Сега истите се 1,5:1,0 за зимска и за летна сезона, а се предвидува 1,6:1,3:1,0 што не е голема новина.

кога се јавува преоптоварување на мрежата.

"Наместо електрична енергија многу поправилно е ако, конкретно во Скопје кој е голем потрошувач, се форсира топлификацијата. Секаде да се воведат топлификацијата, таму каде што ја нема. Освен тоа, потребно е да се создаде и конкуренција на постојниот монопол кој го има Топлификација и со тоа цената ќе биде достапна за граѓаните. Покрај ова, не треба да се исклучи користењето на алтернативни извори, мислам на дрвото, односно преработките како што се брикетите. Застапеноста на овој енергенс е околу дваесет проценти кај вкуп-

ното население во државата, но и тој треба рационално да се користи. Некаде околу 300.000 метри кубни дрво се користат во Скопје, а се носат од другите градови. Апсурд е алтернативата неплаќање електрична енергија, бидејќи еден ден кога претпријатието ќе го потроши капиталот ќе дојде до распаѓање на системот.

Кај нас е иронично и тоа дека воопшто не ги користиме термалните води, од кои ќе имаме огромна полза ако ги истражиме и вложиме во нив.

Кај нас не е прашањето дали имаме или немаме енергија, туку како таа се користи", вели Софески.

СТРАТЕГИИ КЕ ЕТСКА КРИЗА!

тивно ќе се зголемат цените на нафтата, предупреди оваа меѓународна агенција.

Недоволните вложувања во следните 25 години би можеле да резултираат со поскапувања на барелот за дополнителни 13 американски долари во однос на проектираната цена на нафтата.

"Доколку вложувањата не се навремени и доволни, ќе се зголеми цената на нафтата, а растот на глобалното стопанство ќе ги поднесе негативните последици од тој тренд", предупреди Fatih Birol, главниот преговарач на IEA.

Клучните производители мора да вложуваат во глобалниот систем на рафинериите за да се отстранат тесните грла во енергетскиот сектор кои, на пример, во август 2005 година ги кренаа цените на рекордно ниво од 70 долари за барел, нагласуваат од Меѓународната агенција за енергетика.

треба, на пример, Норвешка и Шведска си земаат за право да увезуваат природен гас и тоа во големи количества. Нашата досегашна политика - нагласи Софески - пред сè, мислам на последните десет години беше погрешна со тоа што не го внесе природниот гас во широката потрошувачка, тој не ја загадува животната средина".

За Софески, во денешни услови претставува луксуз користењето електрична енергија и тоа како основен енергенс и за затоплување, со оглед на податокот дека многу европски земји користат други енергенс. Тој вели дека особено тешко е решавањето на проблемот со затоплување со електрична енергија во зимскиот период